

derfor interessant at se de følgende bind.

Henrik Fode

Grethe Zahle: *Maleren Peter Hansen. Hans liv og arbejde.* (Gyldendal, 1984). 259 s., ill.

Der har altid været tradition for at lade en kunstners død følge af en bogudgivelse, som en hyldest til ham og hans værk. Dansk kunsthistorie er stadigvæk temmelig afhængig af den slags, i bogstaveligste forstand, vægtige kunstnermonografier, som er fulde af god vilje og mangelfulde på relevante informationer og saglighed. Et første blik på Grethe Zahles store bog gav mig derfor en mistanke om, at det drejede sig om en sådan hyldest, udgivet med 50 års forsinkelse. Men bogen er ikke en hyldest. Det er en kærlighedserklæring.

Fyensmaleren Peter Hansen er nok ikke en maler, som rummer en umiddelbar appel for ret mange til at kaste sig ud i en større, kunsthistorisk kraftanstrengelse. Han er fortrinsvis velbehandlet. Han malede gode billeder, som på ingen måde revolutionerede dansk malerkunst. Hans kunstnersjæl var ikke en malstrøm af sønderlidende skabertrang og ødelæggende konflikter. Han var faktisk en glad mand, trofast ægtemand og kærlig fader. Han levede stilfærdigt, omgivet af gode venner. Producerede støt og uden at lade sig anfægte af anmeldere og kritikken og døde fredeligt, omgivet af sin familie. Den slags kunsthistorie er svær at skrive i dag.

Peter Hansens billeder er pæredanske. Hans produktion består fortrinsvis af landskabsbilleder, skildringer af livet på landet og af livet i familien. Han var impressionist i den forstand, at han lod lyset og farverne bestemme opbygningen af billedet. Men han var primært Fyensmaler med alt, hvad dette indebærer.

Grethe Zahle giver sig god tid. Hun beskriver grundigt alle etaper i Peter Hansens liv. Hun inddrager et usædvanligt stort antal breve, som ikke tidligere har været publiceret, og med dem, og gennem dem, illustrerer hun hans udvikling som kunstner. Et stort billedmateriale gør det muligt at følge tråden ret nøje.

Hendes forhold til Peter Hansens malerier er spændende. Hun har ingen hæmmende fagmæssig distance og reservation til emnet, hun vurderer dem ikke på baggrund af modernismen eller hvad der i øvrigt fulgte efter, placerer dem ikke engang i forholdet til kunstnerkollegernes. Og alligevel er dette spændende kunsthistorie.

Hun skildrer malerierne på deres egne præmisser. Hun er meget dygtig til at formidle, hvad hun ser. Farver, lys, teknik, motivvalg. Der er ikke noget, der undslipper hendes blik. Der er ingen tvivl om, at Peter Hansens mange skildringer af sine børn, Bimse og Lysse kaldet, har en speciel betydning for den kvindelige forfatter. I sin behandling af disse barneportrætter skriver Grethe Zahle faktisk litteratur.

Jeg indrømmer, at Peter Hansen ikke hører til de kunstnere, jeg har brugt mest tid på. Det vil jeg råde bod på. Specielt vil jeg gå en ekstra gang forbi, når det er Bimse eller Lysse, der har siddet model. Godt gjort, Grethe Zahle.

Wivan Munk-Jørgensen

Kjeld Philip: *Dengang i Pilestræde. Et miljø fra 20'erne.* (Gyldendal 1985), 185 s., 188,- kr.

Da de små detailforretninger endnu prægede byerne, kunne brokvartererne i København opdeles i mange små

landsbyer midt i storbyen. Kernen i en sådan landsby var et gadekryds med forretninger på alle fire hjørner. Der var tale om delsamfund, der i mange henseender udgjorde selvstændige enheder i byen. I sin erindringsbog fortæller Kjeld Philip, at man også i Københavns indre by kunne finde et sådant afgrænset bymiljø, og han beskriver i så henseende kvarteret omkring Pilestræde, hvor han var født og opvokset.

Pilestræde 41 var et ildebrandshus fra omkring 1740 og var i 1920'erne ejet af Kjeld Philips far. I dette hus blev han født i 1912, og han boede der i 22 år. Med et væld af enkeltheder, som man ikke kan begribe, at han kan huske, giver han et levende billede af familien og af livet i det omliggende kvarter. Selv om bogen måske mest egner sig til familiebrug, skildrer den dog et miljø, som det er af en vis historisk interesse at stifte bekendtskab med, men af større almen betydning er naturligvis Philips omtale af de personer, han kom i forbindelse med under skolegang og universitetsstudier.

Det er en memoireforfatters privilegium at have sine bestemte meninger om alt, hvad han er kommet i berøring med, og det benytter Philip sig fuldt ud af. For denne som for alle andre erindringsbøger gælder det, at meningene netop er af meget personlig karakter. Philip afslutter således sine bemærkninger om L. V. Birck med at udtale: »Han døde i 1933. Sjældent har døden så hurtigt ændret berømmelse til forglemmelse«. Det er dog et spørgsmål, om ikke det samme gælder de fleste, der i deres egen tid stod i offentlighedens rampelys.

Poul Meyer

Gunnar Solvang: *Husmandsliv. En etnologisk skildring af livsvilkårene i Rønhave-kolonien på Als 1925-80.* (Landbohistorisk Selskab, 1984). 272 s., ill., 148,- kr.

Egentlig er dette en bog, vi har savnet og ventet på – og storartet at den nu er kommet. Storartet, fordi den opfylder næsten alle de forventninger, man kunne nære til en sådan analytisk monografi om en statshusmandskoloni. Det gælder kildematerialet, hvor alt er udnyttet, helt ud til privatbreve, avisstof og lokalradioudsendelser. Ydermere er det hele på en meget værdifuld og stimulerende måde sammenstillet med de impliceres personlige erindringer, også nybyggernes, som forfatteren allerede fra 1976 har haft lejlighed til at indsamle. Listen over meddelere er på ikke færre end 72 personer. Det fører frem til bogens næste plus, nemlig forfatterens dybtgående lokalkendskab, både topografisk og sociologisk; det er en absolut forudsætning for, at et så stedbundet arbejde virkelig skal lykkes. Ligeledes er det meget fortjenstfuldt, at bogen er ført helt op i nutiden, så det historiske perspektiv aktualiseres. Vi følger de 27 statshusmandsbrug fra etableringen på sønderjysk domænegods i 1920'erne og til 1980, da mindre end 1/4 lever af landbrug. Fremstillingen er søber og letlæselig og i ret vidt omfang ranset for unødvendige etnologiske fagudtryk (i øvrigt er der en lille ordforklaringsliste). Helt befriet for (uforståelig) slang er den dog ikke, jfr. side 12 (»faktorer, der ... har ført til generering af en strukturforandring osv.«). Som naturligt er fokuserer fremstillingen på de materielle levevilkår, men kulturlivet – skole, foreningsliv, selskabelighed – behandles også, derimod ikke kirke. En meget væsentlig side af bogen er billeder, diagrammer, tavler og kort, som kun kan betegnes som fremragende. Allerede en